

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa J.J.
przeciwko R.A.
o ochronę dóbr osobistych,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 lipca 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 15 czerwca 2016 r., sygn. akt VI ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda J.J. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 15 czerwca 2016 r., sygn. akt VI ACa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7 - 8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia

2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżący upatruje w rażącym naruszeniu art. 24 § 1 zd. 2 i 3 k.c., przez błędne uznanie, że zobowiązanie pozwanego do przesłania skarżącemu listem poleconym oświadczenia zawierającego treść określoną w zaskarżonym wyroku, doprowadzi do usunięcia skutków naruszenia, jak i błędne uznanie, że żądanie zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny jest nieadekwatne. Nadto, zdaniem powoda skarga jest oczywiście zasadna również ze względu na rażące naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c., gdyż w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie wskazano pełnej podstawy faktycznej i prawnej.

Naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. może wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy skutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej. Zatem nie każde uchybienie w zakresie konstrukcji uzasadnienia sądu drugiej instancji może stanowić podstawę dla skutecznego podniesienia zarzutu kasacyjnego, lecz tylko takie, które uniemożliwia Sądowi Najwyższemu przeprowadzenie kontroli prawidłowości orzeczenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005 r., IV CK 122/05 nie publ., z dnia 28 listopada 2007 r., V CSK 288/07, nie publ., z dnia 21 lutego 2008 r., III CSK 264/07, OSNC - ZD 2008 Nr D, poz. 118, postanowienie z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 654/14, nie publ.). Wbrew stanowisku skarżącego lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku tak w odniesieniu do podstawy faktycznej, jak i prawnej rozstrzygnięcia nie pozwala na przyjęcie, że cechują go braki i błędy konstrukcyjne, uniemożliwiające kontrolę kasacyjną. Przeciwnie, uzasadnienie zaskarżonego wyroku odpowiada w pełni wymogom stawianym przez powołane wyżej przepisy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, na gruncie art. 24 § 1 k.c. wskazuje się, że sposób usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego powinien być dostosowany w każdym przypadku do konkretnych okoliczności. Sąd powinien w tym zakresie rozważyć z jednej strony interesy pokrzywdzonego, by zapewnić mu najszerze i najbardziej satysfakcjonujące zadośćuczynienie moralne, rzecz jasna adekwatne do naruszenia dóbr osobistych, a z drugiej strony interesy pozwanego, by z kolei nie doszło do zastosowania wobec niego nadmiernej i nieusprawiedliwionej okolicznościami danego przypadku represji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2013 r., I CSK 540/12, OSNC – ZD 2013, nr 4, poz. 85).

W stanie faktycznym tej sprawy Sąd drugiej instancji uznał za zasadne, aby pozwany usunął skutki naruszenia dóbr osobistych skarżącego przez przesłanie mu listem poleconym przeprosin. W pisemnych motywach szczegółowo uargumentował, dlaczego taki sposób usunięcia skutków naruszonego dobra osobistego pozwanego jest optymalny, przez pryzmat także wskazanych przez samego skarżącego środków o charakterze niemajątkowym. Sąd Apelacyjny rozważał je i podał, z jakich przyczyn nie było możliwości ich zastosowania, bądź że były nieadekwatne do skutków naruszenia. Mianowicie, zobowiązanie pozwanego do wywieszenia przeprosin na tablicy informacyjnej Wspólnoty Mieszkaniowej nieruchomości przy ul. D. w J. oraz przeproszenia powoda na forum tej Wspólnoty Mieszkaniowej w trakcie najbliższego zebrania właścicieli lokali nie byłoby adekwatne, skoro do naruszenia dóbr osobistych powoda nie doszło w taki sposób. Do naruszenia dóbr osobistych powoda doszło na internetowym forum listy (grupy) dyskusyjnej, ale na jej łamach nie jest już możliwe złożenie przez pozwanego stosownego oświadczenia, gdyż została zlikwidowana. Nie było również możliwe, aby pozwany złożył takie oświadczenie do protokołu sądowego, skoro strony nie zawarły ugody. Zatem pozwany, który nie godził się z żądaniami pozwu mógł zostać zobowiązany do złożenia przeprosin dopiero w wyroku. Z uwagi na to, w jaki sposób doszło do naruszenia dobra osobistego powoda, Sąd drugiej instancji analizował też możliwość zobowiązania pozwanego do przesłania stosownego oświadczenia uczestnikom zlikwidowanego internetowego forum dyskusyjnego na ich adresy mailowe, ale powód nie wskazał takich adresów.

W wyroku z dnia 7 lutego 2005 r., SK 49/03, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 448 k.c., w części, w jakiej zawiera zwrot: „sąd może przyznać” jest zgodny z art. 30, art. 32 ust. 1 i art. 47 Konstytucji RP oraz nie jest niezgodny z jej art. 77 ust. 1 (OTK-A 2005/2/13, Dz. U. 2005/27/233). W uzasadnieniu wskazał, że przepis art. 448 k.c. należy oceniać z punktu widzenia generalnych postanowień art. 24 § 1 k.c., określającego sposób usunięcia skutków dokonanego naruszenia dobra osobistego. Oznacza to, że sąd jest obowiązany zasądzić, w granicach żądania, określoną sumę pieniężną, jeśli wykazano naruszenie dobra osobistego, czymś zawinionym zachowaniem, zaś niemożliwe jest (lub nie możliwe w pełni) naprawienie, zminimalizowanie lub usunięcie skutków tego czynu w drodze zastosowania środków ochrony niemajątkowej. Chodzi zatem tutaj o funkcję kompensacyjną.

Sąd drugiej instancji szczegółowo wyjaśnił, dlaczego oddalił powództwo w zakresie żądania zasądzenia od pozwanego odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany przez powoda cel społeczny. Przedstawione motywy nie pozwalają na stwierdzenie, że także i w tym zakresie rozstrzygnięcie to jest oczywiście nieprawidłowe.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.